

altul este legat desigur de ie. *oi-no-s, v. pr. ains, gotic ains, v. germ. nord. ein, ir. oen, lat. unus, gr. ο υς, ο υς). Fr. Slawski nu exagerează limitele comparativismului și astfel nu ia în considerație formele numai accidentale similare și nici limbile prea îndepărtate cu care limba polonă nu a putut avea legături. Se dă apoi etimologia cuvântului, însoțită adesea de argumentele care îl fac pe autor să accepte sau să respingă o anumită explicație. Fr. Slawski nu se mărginește să dea numai etimologia cuvântului respectiv, ci merge mai departe dând indicații asupra provenienței etimonului. De ex.: pol. diabel < v. ceh. diábel, azi dábel < lat. diabolus (gr. διαβολος) sau pol. hurágan < fr. ouragan, v. houragan, < sp. huracan, din limba caraibă a indienilor sud-americani. Deseori se notează, dar nu cu consecvență, și formele din alte limbi care își au originea în același etimon cu cuvântul polonez de ex.: din lat. habitus, prin care se explică pol. hábit « haină monahală », s-au născut și fr. habit, germ. Habitus. În cazul pol. hajdámak < tc. hajdamak nu se arată însă că acest termen stă și la baza rom. haidamac.

Foarte important pentru metoda de lucru a lui Fr. Slawski este faptul că nu ia în discuție numai etimologiile sigure ci, destinându-și dicționarul în primul rând lingviștilor interesați să capete cât mai multe și cât mai complete informații, analizează cu discernământ opiniile predecesorilor săi în privința etimologiilor incerte. Principiile pe baza cărora respinge sau recomandă o anumită etimologie dovedesc serioasa pregătire, mulțimea cunoștințelor și spiritul critic al autorului.

Observațiile care urmează după stabilirea etimologiei sînt mai ales de natură fonetică (de ex. în cazul cuvântului halabarda < germ. medie de N. helbarte se discută trecerea germ. e în pol. a, furnizîndu-se o paralelă cu termenul pol. haftować « a broda »). În această privință i s-a reproșat autorului că nu dă atenția cuvenită accentului⁹. De asemenea se poate constata că Fr. Slawski dă o prea mică extindere laturii morfologice dar, mai ales, celei semantice. Explicația acestui fapt prin spațiul redus de care dispune dicționarul și prin caracterul popular științific al acestuia¹⁰ nu poate constitui o scuză, pentru că se știe că deseori evoluția semantică cere lămuriri care, o dată clarificate, contribuie la elucidarea etimologiei. În schimb, Fr. Slawski aduce în raport cu Brückner două bune inovații salutate de specialiști ca deosebit de prețioase: în primul rînd Slawski înregistrează la fiecare articol prima atestare a cuvântului respectiv în sursă. Notarea secolului, operație de mare importanță pentru stabilirea istoriei cuvântului, nu i-a preocupat în mod constant pe predecesorii lui Slawski; în dicționarul lui Brückner de ex. numai sporadic apare, în corpul articolului și nu l-a începutul lui ca la Slawski, cite o dată istorică.

Cea de a doua inovație este în legătură cu faptul că Slawski, dă, în cazul etimologiilor incerte, posibilitatea mai multor interpretări. De altfel, chiar și cînd este hotărît să accepte o singură explicație, în momentul cînd își dă seama că mai există și alte interpretări valoroase din punct de vedere metodologic, le pune la dispoziția cercetătorului de mai tîrziu, cu indicarea precisă a surselor. Să se vadă în această ordine de idei, discutarea cu lux de amănunte a etimologiei cuvintelor jezioro « lac », igła, « ac », dąb « stejar » etc. Faptul că dă posibilitatea unor variate interpretări constituie uneori însă și o slăbiciune a articolelor, pentru că se întîmplă să rămîna etimologii nerezolvate.

În partea finală a articolelor, Fr. Slawski adaugă unele observații suplimentare, menite să întregescă imaginea cuvintelor. De ex. la baba « id. » dă explicația că este un cuvînt tipic din limbajul copiilor, la herbata « ceai » că în celelalte limbi slave s-a răspîndit numele rus. čaj din chin. ch'á-ye, iar la dosyc « suficient », că dezvoltarea sensului își găsește o paralelă în lat. satis « destul »: (satur « sătul »).

⁹ Vezi recenzia lui Kuryłowicz, loc. cit., p. 69.

¹⁰ Introducere, p. 6.